

Budete mi chybět, až tu nebudu

Statečný boj s rakovinou
a touhou všechno vzdát

Cory Taylorová

TRITON

TRITON
Praha / Kroměříž

Cory Taylorová

BUDETE MI CHYBĚT, AŽ TU NEBUDU

Statečný boj s rakovinou a touhou všechno vzdát

KATALOGIZACE V KNIZE - NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Taylor, Cory

[Dying. Česky]

Budete mi chybět, až tu nebudu : statečný boj s rakovinou a touhou
všechno vzdát / Cory Taylorová ; přeložila Eva Klimentová. --
Vydání 1. -- V Praze : Stanislav Juhaňák - Triton, 2017. -- (13. komnata
duše ; svazek č. 17)

Přeloženo z angličtiny

ISBN 978-80-7553-257-2

821.111(94)-055.2 * 929 * 616-036.88-052 * 616-036.887 * (94)

- Taylor, Cory, 1955-2016
- australské spisovatelky -- 20.-21. století
- nevléčitelně nemocní
- umírání
- autobiografické příběhy

616 - Patologie. Klinická medicína [14]

929 - Biografie [8]

Budete mi chybět, až tu nebudu

Statečný boj s rakovinou
a touhou všechno vzdát

Cory Taylorová

Přeložila Eva Klimentová

Cory Taylorová

BUDETE MI CHYBĚT, AŽ TU NEBUDU

Statečný boj s rakovinou a touhou všechno vzdát

Tato kniha ani žádná její část nesmí být kopírována, rozmnožována ani jinak šířena bez písemného souhlasu vydavatele.

Copyright © Cory Taylor, 2016

First published in Australia by The Text Publishing Company Pty Ltd, 2016

© Stanislav Juhaňák – TRITON, 2017

Translation © Eva Klimentová, 2017

Cover © Renata Brtnická, 2017

Vydal Stanislav Juhaňák – TRITON,

Vykáňská 5, 100 00 Praha 10,

www.tridistri.cz

ISBN 978-80-7553-257-2

Věnováno Shinovi

Obavy

Asi před dvěma lety jsem si v čínském internetovém obchodě koupila prostředek na eutanazii. Můžete si ho opatřit takhle nebo odjet do Mexika či Peru a koupit si ho bez předpisu u veterináře. Zjevně stačí říct, že potřebujete utratit nemocného koně, a léku vám prodají, kolik chcete. Potom ho buď vypijete v hotelovém pokoji v Limě a necháte rodinu, aby vyřešila dopravu vašich ostatků domů, nebo ho propašujete v zavazadle pro pozdější použití. Nehodlala jsem tento lék použít hned a kromě toho jsem nebyla schopná dojet až do Jižní Ameriky, a proto jsem zvolila možnost zaslání z Číny.

Můj čínský lék je takový prášek. Mám ho společně s dopisem na rozloučenou schovaný ve vakuově zapečetěném sáčku na bezpečném a tajném místě. Ten dopis jsem napsala před více než rokem, pár dnů předtím, než jsem měla jít na operaci mozku. Měla jsem zhoubný nádor v té části mozku, která ovládá pohyby končetin na pravé straně těla. Nádor byl nevyléčitelný a já neměla záruku, že operace vylepší mou tehdejší situaci. Už tenkrát jsem totiž měla nádory roztroušené i jinde po těle: v pravé plíci, pod kůží na pravé paži, velký těsně pod játry a další tlačil na močovou trubici, takže mi v roce 2011 museli zavést plastový vývod z pravé ledviny.

Melanom mi zjistili v roce 2005, těsně před padesátinami: mikroskopické vyšetření tkáně z mateřského znaménka, které mi vyřízli z kolenní jamky, odhalilo rakovinné buňky; jednalo se o melanom ve velmi pokročilém, čtvrtém stadiu. Od té doby nemoc postupovala milosrdně pomalu, tedy na poměry této nejzloštěnější rakoviny kůže. Teprve za tři roky se objevila v pánevních lymfatických uzlinách a až za dalších pár let se začala šířit do dalších částí těla. Byla jsem na dvou operacích, z nichž jsem se dobře zotavila, a mezitím jsem neměla žádné vysilující příznaky. Dokonce se mi dařilo nemoc tajit přede všemi, kromě pár nejbližších přátel. Pouze můj manžel Shin věděl, jak na tom doopravdy jsem, protože mě doprovázel na pravidelná vyšetření a na onkologickou léčbu. Dvěma tehdy dospívajícím synům jsem však žádné podrobnosti o chorobě nesdělovala, nejspíš proto, abych je uchránila před bolestí, protože to jsem jakožto jejich matka měla za úkol. Potom jsem však koncem prosince 2014 zůstala po záchvatu dočasně bezmocná jako miminko a už jsem nemohla dál zapírat.

Proto jsme k nám domů do centra Brisbane svolali rodinné setkání. Zúčastnili se ho Shin, mladší syn Dan s přítelkyní Lindou, starší syn Nat a jeho žena Asako, kteří všeho nechali a přiletěli z Kjóta, kde už dva roky žili. Během následujících pár dnů jsem jim vysvětlila, co mají dělat a jak mají naložit s důležitými dokumenty, kdyby došlo na nejhorší. Dala jsem jim instrukce stran poslední vůle, plných mocí, bankovních účtů, daní, penzijního pojištění a tak dále. Pomohlo mi to získat pocit, že dávám domácnost do pořádku, a myslím, že to

pomohlo i jim, protože si připadali užiteční. Dokonce jsem jim prozradila i to, že se zajímám o léky na eutanazii, a vyhýbavě jsem jim sdělila, že si je přeju pod stromeček. Nazvala jsem to „můj dárkový balíček Marilyn Monroe“.

„Když byl dost dobrý pro ni, bude dost dobrý i pro mě,“ řekla jsem pevně. „I kdybych ho nikdy nepoužila, pouhé vědomí, že ho mám, mi dodá pocit kontroly.“

A jelikož nic nenamítali, myslím, že pochopili.

Můj dopis na rozloučenou měl formu omluvy. „Omlouvám se,“ psala jsem. „Prosím, odpusťte mi, ale pokud bych se po operaci probrala s těžkým poškozením, nemohla bych chodit a byla bych naprosto závislá na péči druhých lidí, raději bych svůj život ukončila.“ Rovněž jsem zopakovala, co jsem jim stokrát řekla do očí: jak moc je mám ráda a kolik radosti mi v životě způsobili. „Děkuju,“ řekla jsem jim, „mluvte se mnou, až budu pryč, budu vám naslouchat.“ Nevěděla jsem, jestli je to pravda, ale na nic metafyzičtějšího jsem se nezmohla a tenkrát mi to připadalo smysluplné, vzhledem k tomu, že už jsem psala živým z hlediska mrtvého.

Nakonec jsem operaci zvládla ne zcela bez újmy, ale zase ne tak špatně. Nádor z mozku mi úspěšně odstranili. Pravá noha už nikdy nebude stejně silná jako dřív, takže kulhám, ale jinak můžu celou pravou stranou těla normálně hýbat. A po více než roce po operaci tady pořád ještě jsem. Nicméně moje situace zůstává mizerná. Melanom je nevyléčitelný. V klinických studiích bylo s různými výsledky vyzkoušeno několik léků.

Zúčastnila jsem se hodnocení tří z nich a nemůžu s jistotou říct, jestli některý zpomalil postup nemoci. Víím jen, že navzdory veškerému úsilí mého onkologa mi už nakonec nezbyvaly žádné možnosti léčby. Tehdy jsem si byla jistá, že spěju ke konci. Nevěděla jsem, kdy nebo jak přesně zemřu, ale věděla jsem, že o moc nepřežiju šedesáté narozeniny.

Jelikož se moje zdraví neustále zhoršovalo, začala jsem se jako nikdy předtím soustředit na otázku sebevraždy. Nakonec jsem zašla tak daleko, že jsem poprvé v životě porušila zákon a riskovala trestní stíhání, abych si opatřila sebevražedný prostředek. Moje tajná zásoba mě volá ve dne v noci jako zakázaný milenec. *Nech mě ulevit ti od toho všeho*, našeptává mi. Lék by prý přímo zasáhl životně důležité mozkové centrum, sotva bych stačila doříct větu. Co by mohlo být snadnějšího než spolknout smrtící dávku a už se nikdy neprobudit? Určitě by to bylo lepší než druhá možnost, která mi zbývá, totiž živení a strašlivé umírání.

Přesto váhám, protože ono zdánlivě jasné řešení zdaleka není tak jednoznačné. Za prvé existuje praktická stránka věci. Podle současných australských zákonů bych si ten lék musela vzít sama, aby se na mé smrti nikdo jiný nepodílel. Ačkoli sebevražda není zločin, napomáhání při ní je nezákonné a trestá se dlouhodobým odnětím svobody. Za druhé, čin by měl citový dopad na jiné lidi, kdybych se k němu odhodlala, ať už někde v hotelu, nebo na osamělé stezce v buši. Říkám si, jestli mám právo traumatizovat nějakou pokojskou nebo náhodného chodce, kteří by měli smůlu a objevili mou mrtvolu. Největší obavy

mám, jak by Shin a kluci nesli fakt, že jsem si vzala život. Přestože jsem se je snažila připravit na možnost, že to udělám, vím, že skutečnost by jimi hluboce otřásla. Například se bojím, že by na úmrtním listu byla jako příčina úmrtí uvedena sebevražda, se vším, co tento výraz v současném chápání obnáší: duševní úzkost, beznaděj, slabost, trvalý příchod nezákonnosti – něco úplně jiného než třeba japonská tradice *seppuku* čili sebevraždy pro zachování cti. Příští generace by se nedozvěděly, že mě ve skutečnosti zabila rakovina, a zůstal by jim utajen fakt, že jsem objektivně vzato rozhodně nebyla šílená.

Vzhledem k těmto překážkám přemítám o své pochmurné budoucnosti s největší odvahou, jaké jsem schopna. Mám štěstí, že jsem našla vynikajícího specialistu na péči o nevléčitelně nemocné spějící ke smrti a výjimečnou domácí pečovatelskou službu, takže spolu s pomocí od rodiny a přátel se mi dostává ohromné podpory. Kdybych však vyjádřila přání skoncovat se životem, podle zákona bych na žádnou takovou podporu neměla nárok. Byla bych zcela sama. Australské zákony na rozdíl od zemí, jako jsou Belgie a Nizozemsko, nadále zakazují jakoukoli formu asistované smrti pro lidi v mé situaci. Musím se ptát proč. Například si říkám, jestli naše zákony neodrážejí jakousi hlubokou averzi zdejších zdravotníků vůči představě, že by kontrolu nad procesem umírání přenechali pacientovi. Napadá mě, jestli tato nechuť nepramení z obecněji zakořeněného lékařského názoru, že smrt představuje formu selhání. A říkám si, zda tento názor nepronikl do obecnějšího povědomí v podobě nechuti k otázce smrti *per se*, jako

by neúprosný fakt lidské smrtelnosti bylo možné zcela vypudit z vědomí.

Marnější snahu si snad ani nelze představit, neboť pokud rakovina člověka něco naučí, pak je to poznání, že neustále umírají spousty lidí. Jen si zajděte na onkologické oddělení v jakékoli větší nemocnici a posaďte se do přeplněné čekárny. Všude kolem vás umírají lidé. Většinu z nich potkáváte na ulici a vůbec se to nedozvíte, ale tady jsou všichni pohromadě, čekají na výsledky vyšetření, aby zjistili, jestli tento měsíc oproti všem očekáváním přežijí. Je to šokující pohled, pokud na něj nejste zvyklí. Byla jsem stejně nepřipravená jako kdokoli jiný. Připadala jsem si, jako bych se vypotácela z říše klamu do reality.

Proto jsem začala psát tuto knihu. Takhle to nemá být. Pro mnohé z nás se smrt stala něčím, o čem se nemluví, obludným mlčením. To však nepomáhá umírajícím, kteří jsou v předpokoji smrti možná osamělejší než kdy jindy. Alespoň já si tak připadám.

Nikdy jsem neviděla nikoho umírat. Dokud matka nedostala stařeckou demenci, dokonce jsem ani nikdy neviděla nikoho těžce nemocného. Matčin stav se zpočátku zhoršoval pomalu a potom velmi rychle. Ke konci už jsem v ní sotva poznávala ženu, kterou jsem tak milovala a obdivovala. Byla jsem v zahraničí, když konečně zemřela, ale strávila jsem s ní celé měsíce před smrtí a viděla jsem ničivé účinky nemoci, bolest a ponížení, ztrátu nezávislosti a rozumu.